

03 mai 2013

AP nr. 25-05

Opinie separată

Referitor la Raportul Comisiei de anchetă pentru investigarea cazurilor de demolare și deteriorare, în perioada anilor 1993-2012, a unor monumente istorice incluse în registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat
(nr. 188 din 30.04.13)

În urma investigării, în cadrul Comisiei, a următoarelor dosare:

1. Casă individuală, sf. sec. XIX, Chișinău, str. A. Șciusev nr. 82, Monument de categorie națională, înscris în Registrul monumentelor RM cu nr.166 (compartimentul Municipiul Chișinău);
2. Edificiu din complexul fostei Școli de pomicultură și viticultură din Chișinău (sec. XIX), str. Sarmizegetusa, 48. Complexul este înscris în Registrul Monumentelor Republicii Moldova cu nr.238 (compartimentul Municipiul Chișinău);
3. Casa fraților Parhomovici (sec. XIX), mun. Chișinău, str. A. Șciusev nr. 67, Monument de importanță locală, înscris în Registrul Monumentelor mun. Chișinău;
4. Casă individuală (sf. sec. XIX), mun. Chișinău, str. A. Șciusev, 52, Monument de categorie națională, înscris în Registrul monumentelor Republicii Moldova cu nr. 163 (compartimentul Municipiul Chișinău);
5. Biserica Nașterea Maicii Domnului, 1890, s. Butuceni, r. Orhei. Monument de categorie națională, înscris în Registrul Monumentelor Republicii Moldova cu nr. 1065 (compartimentul Zona de Centru);
6. Grădina Publică „Ștefan cel Mare”. Îngrădirea ornamentală. Sculpturile monumentale ale clasicilor (1818-sec. XX), bd. Ștefan cel Mare nr. 101, mun.

Chișinău, Monument de categorie națională, înscris în Registrul monumentelor Republicii Moldova cu nr. 284 (compartimentul Municipiul Chișinău);

7. Edificiu pentru funcții social-politice (Poșta Veche) (încep. Sec. XX), Chișinău, str. Vlaicu-Pîrcălab, 71, Monument de categorie națională, înscris în Registrul Monumentelor Republicii Moldova cu nr. 280 (compartimentul Municipiul Chișinău);

8. Complexul de clădiri și parcul Spitalului de psihiatrie (sf. sec. XIX-încep. Sec. XX), str. Costiujeni nr. 3, or. Codru, mun. Chișinău. Monument de categorie națională, înscris în Registrul Monumentelor Republicii Moldova cu nr. 388 (compartimentul Municipiul Chișinău);

9. Conacul Odaia "Drăgălina" a familiei Ianovschi, încep. Sec. XX, s. Gura Bîcului, r-nul Anenii Noi, Monument de categorie națională, înscris în Registrul Monumentelor Republicii Moldova cu nr. 98 (compartimentul Zona de Centru);

10. Conacul urban Rîșcanu-Derojinschi (sec. XIX), str. București, 62, mun. Chișinău, Monument de categorie națională, înscris în Registrul Monumentelor Republicii Moldova cu nr. 244 (compartimentul Municipiul Chișinău);

11. Conacul familiei Balioz cu parc. S. Ivancea, r-nul Orhei, Monument de categorie națională, înscris în Registrul Monumentelor Republicii Moldova cu nr. 1139 (compartimentul Zona de Centru);

S-a constatat că în aceste cazuri au avut loc acțiuni care au adus prejudiciu patrimoniului cultural al țării, iar funcționarii publici, organele statului, care poartă responsabilitate pentru păstrarea patrimoniului, nu și-au exercitat obligațiunile care le revin.

Astfel, fără a lua apărare a vreunei părți implicate, se consideră oportună examinarea minuțioasă de către organele Procuraturii a tuturor cazurilor sus-menționate.

La capitolul "RECOMANDĂRI", subsemnații se alătură poziției comune a membrilor Comisiei de anchetă.

RECOMANDĂRI

Comisia de anchetă recomandă:

Parlamentului Republicii Moldova:

- a remite în instanțele de judecată, la Curtea de Apel, la Curtea Supremă de Justiție, la Procuratura Generală raportul Comisiei de anchetă pentru investigarea cazurilor de demolare și deteriorare, în perioada anilor 1993-2012 a unor monumente istorice incluse în Registrul Monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat, pentru a lua act de cunoștință în vederea unei colaborări mai eficiente și mai operative cu Ministerul Culturii și Agenția de Inspectare și Restaurare a Monumentelor, în privința combaterii fenomenului de demolare, mutilare și deteriorare a monumentelor istorice incluse în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat;
- a completa și a modifica Codul penal, Codul contravențional al Republicii Moldova în vederea stabilirii unor sancțiuni adecvate pentru încălcarea Legii privind ocrotirea monumentelor, în conformitate cu practica internațională relevantă în domeniu;
- a prevedea în Bugetul de stat un articol aparte „Restaurarea monumentelor”, care ar include alocări pentru conservarea/restaurarea monumentelor istorice.
- a elabora un mecanism de înlesniri fiscale pentru deținătorii de monumente istorice în scopul restaurării și protejării acestora.

Ministerului Culturii:

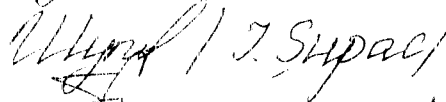
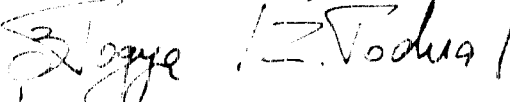
- a elabora și prezenta spre examinare proiectul Legii privind protejarea patrimoniului cultural construit, care să prevadă crearea Institutului Național al Monumentelor Istorice, în scopul ținerii Registrului monumentelor, elaborării dosarelor de inventar, pașapoartelor obiectelor cu statut de monument protejat, elaborarea proiectelor-pilot de restaurare a monumentelor, dezvoltarea tehnicilor și tehnologiilor de conservare/restaurare etc.;
- a actualiza Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat prin divizarea lui în trei registre specializate, conform tipului de monumente (Registrul național arheologic, Registrul național al Monumentelor de for public, Registrul național al monumentelor istorice) și a atenționa consiliile autorităților publice locale de nivelul 2 asupra necesității de a adopta Registre raionale/municipale a monumentelor acolo unde acestea lipsesc până în prezent;

- a elabora Cadastrul patrimoniului național imobil, inclusiv: Cadastrul Arheologic, Cadastrul Monumentelor construite, Cadastrul Monumentelor de For Public, de comun acord cu Agenția Relații Funciare și Cadastru (fișa cadastrală: hotar monument + hotar zonă de protecție, în principiu, trebuie să fie parte a fiecărui pașaport/ dosar de inventar de monument).
- a fortifica capacitățile instituționale ale Agenției de Inspectare și Restaurare a Monumentelor.

Primăriei municipiului Chișinău:

- a modifica Planul Urbanistic General al mun. Chișinău adoptat în 2007, în sensul aducerii prevederilor acestuia referitoare la Nucleul Istoric în concordanță cu statutul lui de monument/ zonă protejată de categorie națională, ținându-se cont de prevederile convențiilor europene și internaționale în domeniul protejării patrimoniului cultural, ratificate de Republica Moldova, precum și de alte acte normative ale Consiliului Europei și UNESCO din domeniu.

Subsemnează:

 I. Petrov /
 I. Sypac /
 I. Todua /
